

## **De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven**

is inzake de klacht 2023/072 van:

mevrouw XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend op de afdeling High Intensive Care (HIC), onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

### **1. De procedure**

De klachtencommissie ontving op 1 september 2023 een klaagschrift, gedateerd op 30 augustus 2023, van mevrouw XXXX, hierna te noemen klaagster.

Klaagster heeft zich bij het formuleren van haar klaagschrift en bij de mondelinge behandeling van de klacht laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon.

Klaagster heeft de klachtencommissie verzocht om de beslissing om haar op 1 september 2023 depotmedicatie toe te dienen, te schorsen. De klachtencommissie heeft naar aanleiding van dit verzoek aan de zorgverantwoordelijke gevraagd of deze bereid was om de uitvoering van zijn beslissing om aan klaagster depotmedicatie toe te dienen op te schorten totdat de klachtencommissie de klacht had behandeld. De zorgverantwoordelijke was daartoe bereid. Daar de zorgverantwoordelijke het uitstel van de toediening inwilligde tot een beslissing op de klacht bekend zou zijn, kon behandeling van het schorsingsverzoek door de klachtencommissie achterwege blijven.

De klachtencommissie ontving op 4 september 2023 een ongedateerd verweerschrift van de heer XXXX, psychiater, hierna te noemen verweerder, in reactie op de klacht van klaagster.

De mondelinge behandeling van de klacht vond plaats op 7 september 2023. Als verweerders waren aanwezig mevrouw XXXX (verpleegkundig specialist GGZ en zorgverantwoordelijke) en de heer XXXX (AIOS). Het psychiater-lid van de klachtencommissie was op het laatste moment verhinderd om de zitting bij te wonen. Zij heeft haar visie op de klacht per email aan de klachtencommissie laten weten voor de behandeling van de klacht. Het psychiater-lid van de klachtencommissie is ook achteraf betrokken bij de beoordeling van de klacht.

Klaagster, de patiëntenvertrouwenspersoon, verweerders alsmede de overige leden van de klachtencommissie waren bij de mondelinge behandeling van de klacht aanwezig. Als toehoorder was aanwezig mevrouw XXXX, verpleegkundige bij de HIC.

### **2. Inhoud van de klacht**

De klacht richt zich op:

- de beslissing van 10 augustus 2023 om aan klaagster verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

### **3. De feiten**

De Rechtbank Oost-Brabant heeft op 25 augustus 2023 een machtiging tot het verlenen van verplichte zorg verleend ten aanzien van klaagster, waarin toediening van medicatie als vorm van verplichte zorg is opgenomen. Deze machtiging geldt tot en met 25 februari 2024. De machtiging is

verleend in aansluiting op een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel. Klaagster is opgenomen op de afdeling High Intensive Care (HIC), onderdeel van GGzE.

Op 10 augustus 2023 heeft de zorgverantwoordelijke van klager besloten om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie. De zorgverantwoordelijke heeft op 10 augustus 2023 aan klager een brief gezonden waarin hij laat weten dat hij op voornoemde datum heeft besloten om klager verplichte zorg te verlenen, wat de motivering is van deze beslissing en hoe de beslissing is voorbereid. In de brief is aangegeven dat de verplichte zorg vanaf 12 augustus 2023 zal worden verleend.

De geneesheer-directeur heeft per brief van 10 augustus 2023 aan klager laten weten dat de zorgverantwoordelijke heeft besloten om haar verplichte zorg te verlenen op basis van de voor klager geldende zorgmachtiging. In de brief wordt klager gewezen op haar recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie en op de mogelijkheid om zich voor advies en bijstand te laten bijstaan door de patiëntenvertrouwenspersoon. Familieleden, en de voor de continuïteit van zorg essentiële naasten, kunnen voor advies en bijstand contact opnemen met de onafhankelijke familievertrouwenspersoon.

De verplichte zorg is voor het eerst verleend op 12 augustus 2023 door middel van toediening van depotmedicatie, te weten cisordinoldepot 200 mg/3 weken. De voorgenomen toediening van de medicatie op 1 september 2023 is de tweede toediening van de medicatie volgens het vooraf vastgelegde toedieningsschema.

#### **4. Standpunt van klager**

Klager ondervindt vervelende bijwerkingen bij de medicatie die voorgeschreven wordt, zoals slecht zien, haaruitval, niet kunnen plassen, slecht kunnen lopen, menstruatie die stopt en suïcidale neigingen. Zij kan niemand aankijken en staat aan de zijlijn van de maatschappij.

Klager is het niet eens met de stelling dat het snel beter met haar zou gaan als zij medicatie inneemt. Het zal juist slechter met haar gaan. Ze voelt aan haar lichaam dat het innemen of toegediend krijgen van medicatie haar niet goed doet. Ze wil niet komen te overlijden, maar is bang dat dit wel het gevolg zal zijn als haar steeds medicatie wordt toegediend. Volgens klager hebben rust en structuur altijd goed gewerkt in het verleden. Haar lichaam kan niet tegen medicatie.

Volgens klager is er niet voldaan aan de volgende overige eisen:

- De zorgverantwoordelijke heeft een beslissing tot verplichte zorg genomen zonder zich op de hoogte te stellen van de actuele gezondheidssituatie van klager en er is geen second opinion afgenomen om te checken of er door de medicatieverstrekking toch geen sprake kan zijn van suïcidale neigingen;
- Toediening van medicatie onder dwang is niet proportioneel. Klager voelt zich in haar lichamelijke integriteit aangetast en heeft last van de bijwerkingen;
- De maatregel is niet subsidiair. Er is een minder ingrijpend alternatief, namelijk structuur en regelmaat;
- De maatregel voldoet niet aan het veiligheidsbeginsel. Volgens klager worden de klachten juist veroorzaakt door de medicatie. Zij krijgt suïcidale gedachten van de medicatie en wil nog niet dood.

Klager verzoekt de klachtencommissie om haar klacht gegrond te verklaren. Als de klacht gegrond wordt verklaard eist klager een schadevergoeding.

## **5. Standpunt van verweerder**

Klaagster is onder een zorgmachtiging geplaatst na een rechtszitting op 25 augustus 2023, waarbij de rechter verplichte zorg heeft toegekend voor een periode van zes maanden. De vormen van verplichte zorg zijn onder meer 1) opname in een accommodatie en 2) toedienen van medicatie.

Na een klinische gedwongen opname en dwangmedicatie in 2022 is klaagster gestabiliseerd en is de behandeling ambulant voortgezet met een FACT-team. Echter, klaagster toonde een gebrek aan bereidwilligheid en therapietrouw, wat heeft geleid tot meerdere complicaties. Deze variëren van zelfgevaar (dreiging uit het raam te springen) tot materiële schade (huisraad naar buiten gooien en vernielen, weggooien van essentiële voorwerpen voor deelname aan de maatschappij) en gedrag dat agressie bij anderen kan oproepen (omtrappen van scooter), welke voortvloeien uit een hypomaan-psychotisch toestandsbeeld.

Vanwege haar structurele weigering van medicatie en het gebrek aan vervolcontacten is op 4 augustus 2023 besloten tot een gedwongen opname. In de klinische setting werd een overeenkomstig toestandsbeeld waargenomen. Tijdens deze opname reageerde klaagster goed op een antipsychoticum (cisordinol), waardoor haar toestand verbeterde. Dit medicijn is eerder proportioneel, subsidiair, doelmatig en veilig gebleken bij de behandeling van klaagster. Zonder dit medicijn zou een opname onnodig lang duren en kan ambulante behandeling niet veilig voortgezet worden.

Het ziektebesef is thans wisselend aanwezig maar ziekte-inzicht ontbreekt op het gebied van noodzakelijke farmacologische behandelingen om een terugval te voorkomen.

Klaagster is er stellig van overtuigd dat de medicatie leidt tot suïcidale ideaties als bijwerking van het medicijn. Echter komen deze suïcidale ideaties voort uit het niet kunnen verdragen van de rol van “patiënt” en afhankelijkheid van behandeling.

De focus ligt nu op het verhogen van de intrinsieke motivatie voor medicatiegebruik door psycho-educatie, aangezien klaagster zich niet kan vinden in de noodzaak van farmacotherapie.

Na toediening van het eerste depot werd binnen een week een verbetering van het toestandsbeeld bij klaagster gezien. In de week voorafgaand aan de klachtzitting is zelfs gekeken naar een mogelijk ontslag uit de kliniek. Nu wordt echter weer een verslechtering gezien.

Verweerder verzoekt de klachtencommissie om de klacht, gelet op bovenstaande, ongegrond te verklaren.

## **6. Bevoegdheid van de klachtencommissie**

De klachtencommissie heeft vastgesteld dat voor het verlenen van verplichte zorg aan klaagster een zorgmachtiging is verleend op 25 augustus 2023, geldend tot 2 september 2023. In de zorgmachtiging zoals die voor klager is verleend, is opgenomen dat aan klager onder meer als verplichte zorg kan worden verleend: opnemen in een accommodatie; het toedienen van medicatie, alsmede het verrichten van medische controles of andere medische handelingen en therapeutische maatregelen, ter behandeling van een psychische stoornis, ter behandeling van een somatische aandoening.

Klaagster klaagt over de beslissing op grond van artikel 8:9 Wvvgz om haar verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie.

Op grond van artikel 10:3 onder f van de Wvvgz kan klager over een beslissing over de uitvoering van verplichte zorg een klacht indienen bij de klachtencommissie.

De klachtencommissie is bevoegd om de klacht van klager te beoordelen.

## **7. De beoordeling van de klacht**

Klaagster maakt duidelijk dat zij niet bereid is mee te werken aan behandeling middels medicatie. Nadat op 10 augustus 2023 haar verplichte zorg in de vorm van dwangmedicatie was aangezegd, heeft klaagster zich op 12 augustus dusdanig tegen toediening verzet dat het noodzakelijk was om haar te separeren. Het eerste depot is in de separeerruimte gezet.

Klaagster is van mening dat de zorgverantwoordelijke de beslissing om haar medicatie toe te dienen heeft genomen zonder zich op de hoogte te stellen van haar actuele gezondheidssituatie en dat er niet met haar is overlegd over de voorgenomen beslissing.

De klachtencommissie is van oordeel dat uit de overgelegde rapportage en hetgeen ter zitting is toegelicht het tegendeel van hetgeen door klaagster naar voren wordt gebracht blijkt. Door de zorgverantwoordelijke is op 10 augustus 2023 met klaagster gesproken over de voorgenomen beslissing om haar medicatie toe te dienen. Bij dat gesprek was de psychiater-in-opleiding XXXX aanwezig. Bij de mondelinge behandeling van de klacht heeft XXXX aan de klachtencommissie uiteengezet hoe dat gesprek is verlopen. Klaagster was in feite niet bereid om het gesprek aan te gaan. Zij weigerde te luisteren naar wat er werd uitgelegd over de redenen van de voorgenomen beslissing om haar medicatie toe te dienen. Het gedrag van klaagster was zodanig dat het gesprek moest worden beëindigd.

Ten aanzien van het verwijt van klaagster dat geen second opinion is afgenomen om te checken of er door de medicatieverstrekking toch geen sprake kan zijn van suïcidale neigingen, wil de klachtencommissie opmerken dat zij de keuze van het antipsychoticum passend vindt. De onderbouwing van deze keuze is goed te volgen en voldoet aan de voor de behandeling van de stoornis van klaagster geldende richtlijn. Het door klaagster genoemde bezwaar dat zij suïcidaal wordt als bijwerking van de medicatie, is voor de klachtencommissie niet goed te volgen, omdat deze bijwerking zich zelden of nooit voordoet. En omdat deze bijwerking volgens de zorgverantwoordelijke in het verleden bij klaagster ook nooit is waargenomen. De klachtencommissie is van oordeel dat in deze situatie geen second opinion noodzakelijk was.

Bij de mondelinge behandeling van de klacht is door klaagster ook naar voren gebracht dat bij de beslissing om haar medicatie toe te dienen te veel naar het verleden is gekeken en te weinig naar de toekomst. In die zin dat onvoldoende is gezien of andere vormen van behandeling dan het toedienen van medicatie ook mogelijk zouden zijn. De klachtencommissie is van oordeel dat bij de behandeling van psychiatrische aandoeningen zoals die waar klaagster aan lijdt terecht gekeken wordt naar vormen van behandeling die in het verleden effectief zijn gebleken. Verder meent de klachtencommissie dat door verweerder voldoende duidelijk is gemaakt dat een andere vorm van behandeling dan medicamenteuze behandeling, bijvoorbeeld door klaagster veel structuur te bieden, veel minder effectief zou zijn dan de medicamenteuze behandeling.

De klachtencommissie is daarom van mening dat dit verwijt van klaagster geen hout snijdt.

De klachtencommissie zal de beslissing om klager verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie toetsen aan de beginselen van doelmatigheid, subsidiariteit, proportionaliteit en veiligheid.

Het beginsel van doelmatigheid.

De aan klaagster voorgeschreven medicatie voor de behandeling van haar psychotische stoornis is conform de daarvoor geldende richtlijn. Het medicijn is in het verleden effectief gebleken. Daarmee is de toediening van medicatie doelmatig.

Het beginsel van subsidiariteit.

Klaagster is niet bereid mee te werken aan een behandeling middels medicatie.

Een minder ingrijpend alternatief is volgens klaagster rust en structuur. Verweerder heeft aangetoond dat rust en structuur niet het beoogde effect hebben op het toestandsbeeld van klaagster.

De klachtencommissie is van oordeel dat voldaan is aan het beginsel van subsidiariteit.

Het beginsel van proportionaliteit.

Klaagster zou zonder het gebruik van medicatie in een situatie kunnen komen waarbij zij door het aanhouden van zijn psychotische stoornis langdurig in een klinische afdeling zou moeten verblijven. Met de juiste medicatie en begeleiding zal het voor klaagster mogelijk zijn naar huis en haar hondje terug te keren.

De voordelen van de verplichte behandeling van klaagster zijn daarmee groter dan de nadelen voor klaagster van de toediening van de depotmedicatie.

Het beginsel van veiligheid.

De toediening van de medicatie aan klaagster is conform de geldende richtlijn. Daarmee kan de toediening veilig voor klager worden geacht.

Alles overziende acht de klachtencommissie de klacht van klager ongegrond.

## 8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klacht over:

- de beslissing van 10 augustus 2023 om aan klaagster verplichte zorg te verlenen in de vorm van het toedienen van medicatie; **ONGEGROND.**

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 7 september 2023 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer mr. XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX, psychiater, en mevrouw XXXX, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.